

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

ДИСЦИПЛІНИ

« Правозахисні органи України»

(для бакалаврів)

Розглянуто та затверджено
на засіданні кафедри
управління безпекою,
правоохоронної та
антикорупційної діяльності
Протокол №3 від 12.10.18
Завідувач кафедри
_____ Заросило В.О

Київ – 2018

Підготовлено Професором кафедри управління безпекою, правоохоронної та антикорупційної діяльності Заросилом В.О.

Затверджено на засіданні кафедри управління безпекою, правоохоронної та антикорупційної діяльності (Протокол №3 від 12.10.18)

Схвалено Вченою радою ННіП ім. Володимира Великого Міжрегіональної академії управління персоналом (Протокол № 6 від 10. 10. 18 р.)

Заросило В.О. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни **«Правозахисні органи України»** (для бакалаврів). – К.: МАУП, 2018.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни та список літератури.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Тематичний план з дисципліни «Правозахисні органи України»	5
Зміст дисципліни «Правозахисні органи України».....	5
Список літератури.....	11

Пояснювальна записка навчальної дисципліни «Правозахисні органи України»

Крім органів, які здійснюють правоохоронну діяльність у державі існують також як державні, так і недержавні органи, установи та організації, що, як правило, і створюються з метою надання правової допомоги та забезпечення захисту прав, свобод та законних інтересів як фізичних, так і юридичних осіб. Такі інституції називають правозахисними органами, а діяльність, яку вони здійснюють в межах своїх повноважень – правозахисною. Правозахисну діяльність можуть також здійснювати й інші органи та інституції (в тому числі і правоохоронні), які хоч і не створюються спеціально для здійснення такої діяльності, проте виконують правозахисну функцію. Наприклад органи прокуратури здійснюють правозахисну діяльність під час реалізації такої своєї конституційної функції, як здійснення нагляду за додержанням прав і свобод людини і громадянина, додержанням законів з цих питань органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими особами. Певною мірою правозахисну функцію здійснюють також і органи СБУ, внутрішніх справ, нотаріату та інші.

Конституційну основу права на отримання кожним правової допомоги складає ст. 59 Конституції, яка зокрема проголошує, що кожен має право на правову допомогу, а у випадках, передбачених законом така допомога надається безоплатно. Крім того, кожен є вільним у виборі свого захисника. Для забезпечення права на захист та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та інших державних органах в Україні діє адвокатура. Крім адвокатури, правозахисну діяльність, в тому числі і з надання правової допомоги в Україні здійснюють:

- державні інституції, до компетенції яких входять такі функції (Уповноважений Верховної Ради з прав людини, Міністерство юстиції та його органи, Міністерство праці і соціальної політики);
- фізичні та юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, які надають правову допомогу на договірній (платній) основі;
- громадські та інші неурядові організації, об'єднання громадян, які здійснюють таку діяльність відповідно до своїх статутних повноважень.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни «Правозахисні органи» є:

- оволодіти теоретичними знаннями з дисципліни **«Правозахисні органи»**
- усвідомити предмет **«Правозахисні органи»**;
- охарактеризувати види, методи та форми здійснення правозахисної діяльності в Україні;
- вивчити досконало систему правозахисних органів України;
- сформувати уміння користуватися необхідною нормативно-правовою базою при вивченні дисципліни.;

Вимоги до знань та вмінь з навчальної дисципліни «Правозахисні органи України»:

- знати понятійний матеріал, який використовується в кримінології;
- знати основний зміст понятійних (формальних) визначень;

- знати відповідно до програми основні категорії та інститути кримінології, вміти розкрити їх зміст;
- засвоїти основні положення нормативно-правових актів, які регулюють відносини в кримінології;
- використовувати засвоєний матеріал в повсякденному житті та в професійній діяльності.

**Тематичний план
дисципліни «Правозахисні органи України»**

№	Назва змістового модулю і теми
	Змістовий модуль I Основні положення щодо правозахисних органів в Україні
1.	Теоретичні питання виникнення та діяльності правозахисних органів
2.	Історія розвитку правозахисних органів
3.	Поділ правозахисних органів: державні, напівдержавні та приватні
4.	Взаємодія правоохоронних та правозахисних органів
	Змістовий модуль 2. Система правозахисних органів в Україні на сучасному етапі
5.	Уповноважений Верховної Ради України з прав людини
6.	Уповноважені Президента України
7.	Правозахисні органи, які підпорядковані Кабінету Міністрів України
8.	Нотаріат в Україні
9.	Виконавча служба
10.	Адвокатура в Україні
11.	Проблеми та перспективи розвитку нормативно - правового забезпечення правозахисних органів
	Разом годин 120

Зміст самостійної роботи з дисципліни

Змістовий модуль I Теоретичні питання виникнення та діяльності правозахисних органів

Тема № 1 Виникнення правозахисних організацій у світі та напрями їхньої діяльності

Поняття правозахисної діяльності та її роль у світі. Підстави для виникнення правозахисних організацій. Формування перших правозахисних органів. Формування засад правозахисної діяльності. Окремі питання правозахисної діяльності та розвитку поколінь прав людини. Залежність формування правозахисних органів від розвитку поколінь прав людини. Залежність утворення правозахисних органів від режимів в країнах де права порушуються. Організація Об'єднаних Націй як перша правозахисна організація

Питання для самоконтролю

1. Поняття правозахисної діяльності та її роль у світі.
2. Підстави для виникнення правозахисних організацій.
3. Формування перших правозахисних органів.
4. Формування засад правозахисної діяльності.

5. Окремі питання правозахисної діяльності та розвитку поколінь прав людини.
6. Залежність формування правозахисних органів від розвитку поколінь прав людини.
7. Залежність утворення правозахисних органів від режимів в країнах де права порушуються.
8. Організація Об'єднаних Націй як перша правозахисна організація

Теми для рефератів

1. Організація Об'єднаних Націй як перша правозахисна організація
2. Формування засад правозахисної діяльності

[Література 2,3,4,5,6,7,8,9,11,12, 14,15]

Тема № 2 Історія розвитку правозахисних органів

Необхідність виникнення правозахисних органів. Відмінність правозахисних органів від правоохоронних органів. Поняття правоохоронних та правозахисних органів в Україні. Їх повноваження та структура. Поняття та структура правозахисних органів. Спільні та відмінні риси між правоохоронними та правозахисними органами. Історія виникнення міжнародних правозахисних органів. Національні правозахисні органи та їх виникнення.

Питання для самоконтролю

1. Необхідність виникнення правозахисних органів.
2. Відмінність правозахисних органів від правоохоронних органів.
3. Поняття правоохоронних та правозахисних органів в Україні. Їх повноваження та структура.
4. Поняття та структура правозахисних органів.
5. Спільні та відмінні риси між правоохоронними та правозахисними органами.
6. Історія виникнення міжнародних правозахисних органів.
7. Національні правозахисні органи та їх виникнення.

Теми для рефератів

1. Виникнення правозахисних органів
2. Система правозахисних органів в Україні

[Література 2,3,4,5,6,7,8,9,11,12, 14,15]

Тема № 3 Поділ правозахисних органів: міжнародні, державні, напівдержавні та приватні

Міжнародні правозахисні органи та їх класифікація. Роль міжнародних правозахисних органів в сучасному світі. Вплив міжнародних правозахисних органів на державні інститути в різних країнах. Фінансування міжнародних правозахисних органів. Державні правозахисні органи. Створення державних правозахисних органів. Розвиток державних правозахисних органів. Функції державних правозахисних органів. Права державних правозахисних органів. Напівдержавні правозахисні органи та їх відмінність від державних. Роль напівдержавних правозахисних органів в житті держави. Функції напівдержавних правозахисних органів. Приватні правозахисні органи та їх діяльність. Утворення приватних правозахисних органів.

Питання для самоконтролю

1. Міжнародні правозахисні органи та їх класифікація.
2. Роль міжнародних правозахисних органів в сучасному світі.
3. Вплив міжнародних правозахисних органів на державні інститути в різних країнах.

4. Фінансування міжнародних правозахисних органів.
5. Державні правозахисні органи.
6. Створення державних правозахисних органів.
7. Розвиток державних правозахисних органів.
8. Функції державних правозахисних органів.
9. Права державних правозахисних органів.
10. Напівдержавні правозахисні органи та їх відмінність від державних.
11. Роль напівдержавних правозахисних органів в житті держави.
12. Функції напівдержавних правозахисних органів.

Теми для рефератів

1. Напівдержавні правозахисні органи та їх відмінність від державних.
2. Роль напівдержавних правозахисних органів в житті держави.

[Література 3,5,6,7,8,14,15,16]

Тема 4. Взаємодія правоохоронних та правозахисних органів

Поняття та повноваження правоохоронних органів в Україні. Організаційні основи системи правоохоронних органів. Відмінність правоохоронних органів та правозахисних органів. Застосування примусу в діяльності правоохоронних органів. Застосування примусу в діяльності правозахисних органів. Повноваження правоохоронних органів у сфері захисту прав громадян. Порушення прав людини з боку правоохоронних органів. Взаємодія правоохоронних органів та правозахисних органів у сфері охорони прав громадян. Формування правоохоронних органів. Формування правозахисних органів.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та повноваження правоохоронних органів в Україні.
2. Організаційні основи системи правоохоронних органів.
3. Відмінність правоохоронних органів та правозахисних органів.
4. Застосування примусу в діяльності правоохоронних органів.
5. Застосування примусу в діяльності правозахисних органів.
6. Повноваження правоохоронних органів у сфері захисту прав громадян.
7. Порушення прав людини з боку правоохоронних органів.
8. Взаємодія правоохоронних органів та правозахисних органів у сфері охорони прав громадян.
9. Формування правоохоронних органів.
10. Формування правозахисних органів.

Теми для рефератів

1. Формування правоохоронних органів.
2. Формування правозахисних органів

[Література 2,4,5,6,7,8,9,15,16]

Змістовий модуль 2 Система правозахисних органів в Україні на сучасному етапі

Тема № 5 Уповноважений Верховної Ради України з прав людини

Виникнення та діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Поняття та функції Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Призначення Уповноваженого

Верховної Ради України з прав людини. Поняття та структура апарату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Права та обов'язки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Особлива роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в системі державних органів. Обрання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та звільнення його з посади. Звітність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Питання для самоконтролю

1. Виникнення та діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
2. Поняття та функції Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. Призначення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
3. Поняття та структура апарату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
4. Права та обов'язки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
5. Особлива роль Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в системі державних органів.
6. Обрання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та звільнення його з посади.
7. Звітність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Теми для рефератів

1. Поняття та структура апарату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
2. Права та обов'язки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

[Література 2,3,4,5,6,7,8,9,11,12, 14,15]

Тема 6. Уповноважені Президента України

Поняття Уповноважені Президента України. Історія виникнення Уповноважені Президента України. Функції Уповноважених Президента України. Завдання Уповноважених Президента України. Уповноважені Президента України та їх взаємодія з іншими державними органами. Права Уповноважених Президента України. Обов'язки Уповноважених Президента України. Призначення та звільнення з посад Уповноважених Президента України. Структура апарату Уповноважених Президента України

Питання для самоконтролю

1. Поняття Уповноважені Президента України.
2. Історія виникнення Уповноважені Президента України.
3. Функції Уповноважених Президента України.
4. Завдання Уповноважених Президента України.
5. Уповноважені Президента України та їх взаємодія з іншими державними органами.
6. Права Уповноважених Президента України.
7. Обов'язки Уповноважених Президента України.
8. Призначення та звільнення з посад Уповноважених Президента України.
9. Структура апарату Уповноважених Президента України

Теми для рефератів

1. Уповноважені Президента України та їх взаємодія з іншими державними органами.
2. Права Уповноважених Президента України.

[Література 2,3,4,5,6,7,8,9,11,12, 14,15]

Тема 7. Правозахисні органи, які підпорядковані Кабінету Міністрів України

Поняття правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України та значення їх правозахисної діяльності. Галузева підпорядкованість правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України. Функції правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України. Завдання правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України. Права правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України. Звітність правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України. Перспектива розвитку правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України

Питання для самоконтролю

1. Поняття правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України та значення їх правозахисної діяльності.
2. Галузева підпорядкованість правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України.
3. Функції правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України.
4. Завдання правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України.
5. Права правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України.
6. Звітність правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України.
7. Перспектива розвитку правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України

Теми для рефератів

1. Функції правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України.
2. Завдання правозахисних органів, які підпорядковані Кабінету Міністрів України.

[Література 2,3,4,5,6,7,8,9,11,12, 14,15]

Тема 8. Нотаріат в Україні

Нотаріат в Україні та його значення. Державні та приватні нотаріуси та відмінність в їхній діяльності. Права нотаріусів. Обов'язки приватних і державних нотаріусів. Зайняття посади нотаріуса. Припинення діяльності нотаріуса. Самоуправління приватних нотаріусів. Підпорядкованість державних нотаріусів. Контроль за діяльністю нотаріату. Система нотаріату та напрями змін в їхній діяльності.

Притягнення нотаріусів до відповідальності

Питання для самоконтролю

1. Нотаріат в Україні та його значення.
2. Державні та приватні нотаріуси та відмінність в їхній діяльності.
3. Права нотаріусів.
4. Обов'язки приватних і державних нотаріусів.
5. Зайняття посади нотаріуса.
6. Припинення діяльності нотаріуса.
7. Самоуправління приватних нотаріусів.
8. Підпорядкованість державних нотаріусів.
9. Контроль за діяльністю нотаріату.
10. Система нотаріату та напрями змін в їхній діяльності.
11. Притягнення нотаріусів до відповідальності

Теми для рефератів

1. Зайняття посади нотаріуса.
2. Припинення діяльності нотаріуса

[Література 2,4,5,6,7,8,9,15,16]

Тема 9. Виконавча служба

Поняття та значення правозахисної діяльності виконавчої служби. Державні та приватні виконавці. Розвиток системи виконавчої служби в Україні. Права приватних виконавців. Права державних виконавців. Виконавче провадження як правозахисна діяльність. Структура системи приватних виконавців. Самоврядування приватних виконавців. Умови діяльності приватних виконавців. Контроль за діяльністю приватних виконавців. Відповідальність приватних виконавців.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та значення правозахисної діяльності виконавчої служби.
2. Державні та приватні виконавці.
3. Розвиток системи виконавчої служби в Україні.
4. Права приватних виконавців.
5. Права державних виконавців.
6. Виконавче провадження як правозахисна діяльність.
7. Структура системи приватних виконавців.
8. Самоврядування приватних виконавців.
9. Умови діяльності приватних виконавців.
10. Контроль за діяльністю приватних виконавців.
11. Відповідальність приватних виконавців

Теми для рефератів

1. Права приватних виконавців.
2. Права державних виконавців.
3. Виконавче провадження як правозахисна діяльність

[Література 2,4,5,6,7,8,9,15,16]

Тема 10. Адвокатура в Україні

Поняття та основні функції адвокатів в Україні. Правовий статус адвокатів . Організація та форми діяльності адвокатів. Права адвокатів. Адвокат у кримінальному процесі. Адвокат у цивільному процесі. Самоврядування адвокатів. Відповідальність адвокатів. Припинення діяльності адвокатів. Взаємодія адвокатів з правоохоронними органами. Система адвокатури в Україні та її недоліки.

Питання для самоконтролю

1. Поняття та основні функції адвокатів в Україні.
2. Правовий статус адвокатів .
3. Організація та форми діяльності адвокатів.
4. Права адвокатів.
5. Адвокат у кримінальному процесі.
6. Адвокат у цивільному процесі.

7. Самоврядування адвокатів.
8. Відповідальність адвокатів.
9. Припинення діяльності адвокатів.
10. Взаємодія адвокатів з правоохоронними органами.
11. Система адвокатури в Україні та її недоліки.

Теми для рефератів

1. Правовий статус адвокатів .
2. Організація та форми діяльності адвокатів.
3. Права адвокатів

[Література 2,4,5,6,7,8,9,15,16]

Тема 11 Проблеми та перспективи розвитку нормативно - правового забезпечення правозахисних органів

Сучасна система правозахисних органів в Україні та існуючі проблеми. Проблеми в діяльності державних правозахисних органів. Контроль за діяльністю правозахисних органів. Нормативне забезпечення діяльності правозахисних органів та його недоліки. Створення нових правозахисних органів та їх розвиток. Законодавство у сфері правозахисних органів та його розвиток. Правозахисні органи за кордоном та вивчення їх досвіду в Україні

Питання для самоконтролю

1. Сучасна система правозахисних органів в Україні та існуючі проблеми.
2. Проблеми в діяльності державних правозахисних органів.
3. Контроль за діяльністю правозахисних органів.
4. Нормативне забезпечення діяльності правозахисних органів та його недоліки.
5. Створення нових правозахисних органів та їх розвиток.
6. Законодавство у сфері правозахисних органів та його розвиток.
7. Правозахисні органи за кордоном та вивчення їх досвіду в Україні

Теми для рефератів

1. Контроль за діяльністю правозахисних органів.
2. Нормативне забезпечення діяльності правозахисних органів та його недоліки.
3. Створення нових правозахисних органів та їх розвиток.

[Література 2,4,5,6,7,8,9,15,16]

Список літератури

Основна

1. Актуальні проблеми боротьби з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів та прекурсорів в Україні. Загальна частина: курс лекцій: у 2-х кн. Кн. II / О.М. Джужа, Д.Й. Никифорчук, О.М. Стрільців, Я.І. Слободян та ін.; за ред. Є.М. Мойсеєва. К. – Ів. Франк.: Київ. Нац. ун-т внутр. справ, Прикарпатський юрид. ін-т ЛьвДУВС, 2008. – 270 с.
2. Баулін О.В., Карпов Н.С., Поповченко О.І., Савицький Д.О. Спрошене досудове провадження в Україні: історія, сучасність, перспективи: Навчальний посібник. – К.: Семенко Сергій, 2015. – 151 с.
3. Грошевий Ю.М., Марочкін І.Є. Органи судової влади в Україні. К. Ін Юре, 1997. – 20 с. 4. Дізнання в ОВС: процесуальна діяльність [Текст]: навч. посіб. у схемах і табл. / [уклад.: Г.М. Степанова, А.С. Симчук, М.М. Гончар, О.Ю. Хахуцяк, А.В. Самодін] – К.: КНТ, 2016. – 192 с.

4. Селіванов А.О., Стрижак А.А. Питання теорії конституційного правосуддя в Україні: актуальні питання сучасного розвитку конституційного правосуддя /А.О. Селіванов, А.А. Стрижак. – К.: Логос, 2016. – 276 с. Бібліогр. 252-270
5. Опришко І.В. Сидорчук Л.А. Система правоохоронних органів України Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. К.: КНЕУ – 2014. - 203 с.
6. Затинний С., Глотов М Суди України: структура та порядок звернення – Рівне. USAID – 2015 – 107 с.
7. Тетарук І.В., Дяків Т.С. Судові та правоохоронні органи України :Навчальний посібник для підготовки до іспитів – К.: ЦУЛ. – 2015. 202 с.
8. Молдован В.В., Молдован А.В. Судоустрій України : навчальний посібник. 5 вид доповнене і перероблене – К. Алерта., 2015. – 320 с.
9. Організація судови та правоохоронних органів. Підручник для студентів юридичн. спеціальностей вищих навчальних закладів. / І.С. Марочки, Н.В. Сибільова, В.П. Тихий та ін – Х.: ТОВ Одісей, 2007 – 528 с.
10. Шокін Г.В. Закони соціального розвитку і управління. – К.: МАУП, 2006 – 192 с.
11. Коваленко В.В., Юлдашев С.О. – Недержавне судочинство в Україні. Монографія / В.В. Коваленко, С.О. Юлдашев. – К.: МАУП, 20011. – 168 с.
12. Нотаріат в Україні. Підручник / За ред. В.В. Комарова. – К.: Юрінком Інтер, 2016. – 320 с.
13. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Підручник / О.С. Захарова, В.Я. Карабань, В.С. Ковальський, В.М. Маляренко та ін. – К.: Юрінком Інтер. 2015. – 376 с.
14. Семерак О.С. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України : навчальний посібник – 2 вид перероб і доповн. – К.: Знання, 2014. – 302 с.
15. Медвідь Ф.М., Ксенко В.Ф., Медвідь Я.Ф., Нотаріальний процес в Україні: Навчальний посібник /За ред.. Ф.М. Медвідя. – К.: Атіка, 2014. – 324 с.
16. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: навчальний посібник / В.С. Ковальський, В.Т. Білоус, С.Е. Демський та ін. відповід. ред.. Я. Ю. Кондратьєв. К.: Юрінком Інтер, 2006. – 320 с.
17. Заросило В.О. та ін. Правоохоронна та правозахисна діяльність в Україні. – К., Видавничій дім «Персонал» - 2018 – 256 с.

Додаткова

18. Про судоустрій і статус суддів: Закон України чинне законодавство зі змінами та доповненнями. – К.: Паливода А.В., 2015. - 156 с.
19. Організація судової влади в Україні: Навчальний посібник І.Є марочкін, Н.В. Сибільова, В.П. Тихий та ін. Х.: ТОВ Одісей, 2015. – 328 с.
20. Поліцейська діяльність орієнтована на громаду в Європі: концепції, теорія та практика: К.: EUCPN – 2012. – 133 с.
21. Нор В.Т. Судові та правоохоронні органи України: Підручник для студ. вищ. навчальн закладів. / В.Т. Нор, Н.П. Анікіна, Н.Р. Бобечко; За ред.. В.Т. Нора. – К.: Ін Юре, 2015. – 240 с.
22. А.П. Гель, Г. С. Семаков, С.П. Кондратова Судові та правоохоронні органи України. – К. МАУП, 2013. – 272 с.
23. Судові та правоохоронні органи України: посіб для підготовки до іспитів / О.Ф. Бантишев, С.А. Кузьмін, К.В. Колосова та ін. За заг. ред. Б.В. Романюка – К. Паливода А.В. – 2014. – 224 с.
24. Про національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015, К.: Алерта, - 2015. – 74с.
25. Бараннік Р.В. Судові, правоохоронні та правозахисні органи України : навчальний посібник. К.: Дакор, КНТ, 2014. – 348 с.
26. А.П. Гель, Г. С. Семаков, Д.П. Цвігун Правоохоронні органи України. – К. МАУП, 2012. – 240 с.
27. Литвин О.П. правоохоронна діяльність у сфері забезпечення загальної громадської безпеки: навчальний посібник /О.П. Литвин, Ю.В. Ящуринський. – К.: МАУП, 2011 – 240 с.